

ТЕХНІЧНІ РЕГЛАМЕНТИ: РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Чеманова А. О., магістрант; Хярм В. М., ст. викладач

Технічний регламент (ТР) - законодавчий акт, прийнятий органом влади, що містить обов'язкові технічні вимоги або безпосередньо, або шляхом посилання на стандарти, або шляхом застосування взаємопов'язаних стандартів. ТР є найсуворішою формою нетарифного регулювання, дозволяючи органам влади вирішувати завдання захисту життя, здоров'я, майна, охорони довкілля.

В Україні технічний регламент - це закон України або нормативно-правовий акт, прийнятий Кабінетом Міністрів України, у якому визначено: характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких є обов'язковим.

Станом на 01.01.2012 в Україні постановами Кабінету Міністрів України прийнято: Технічних регламентів України - 40, додатків до технічних регламентів - 8, змін до технічних регламентів -2. Всього прийнято 50 документів. Виконання вимог Технічних регламентів є обов'язковим. У ТР наводяться основні вимоги безпеки до потенційно небезпечного обладнання. Є ТР, які встановлюють вимоги до ефективності обладнання. Більш конкретні вимоги до продукції наводяться у стандартах. Під кожен ТР Держспоживстандарт публікує переліки стандартів, добровільне застосування яких сприймається як підтвердження відповідності продукції вимогам ТР. При цьому продукція може і не відповідати вимогам стандартів за деякими пунктами (або в цілому, або взагалі виготовлятися без наявності стандартів), і завдання уповноваженого органу провести оцінку відповідності продукції вимогам ТР.

Стандарти мають рекомендаційний характер. Зацікавлені підприємства й організації застосовують їх на добровільній основі. Користувачі стандартів самі вирішують, які стандарти їх стосуються, і якщо вигоди переважають очікувані витрати, компанії або організації упроваджують їх у практику. Очевидно, що рішення стосовно застосування конкретного стандарту не підвищить продуктивність і конкурентоспроможність компанії, але і не поставить під загрозу її існування.

Технічні регламенти є юридично обов'язковими приписами. Вони мають застосовуватися усіма сторонами, незалежно від того, великі це підприємства чи малі, незалежно від витрат на дотримання. Ця реалізація зобов'язань, безумовно, може бути істотною загрозою для існування мікро-, малих і середніх підприємств.

Для органу, що видає ТР, це означає, що мають бути:

- визначені й оцінені за допомогою оцінення впливу регулювання можливі наслідки для сфери застосування ТР органами влади за розумної інвестиції коштів;

- розглянуті можливі вилучення і винятки на користь особливих сторін, що зазнали значного впливу;

- уведені адекватні перехідні періоди.

Для органів влади, які впроваджують технічний регламент, це означає, що ТР повинні бути ретельно відредаговані, а саме повинні:

- бути написаними зрозумілою і простою мовою;
- містити однозначні вимоги;
- мати змістовно повні твердження;
- містити мінімальну кількість посилань на інші нормативні акти.

Процес стандартизації дотримується відповідності міжнародному і визнає такі принципи, як відкритість, консенсус і прозорість.

Застосовуються різні методи використання стандартів - дослівне відтворення стандартів у регламенті або їхніх частин та, найчастіше, посилання на стандарти.

Метод дослівного відтворення у регламенті стандартів втілює найбільш статичну форму використання стандартів, яка довела свою непрактичність у багатьох випадках і навіть може бути джерелом правової невизначеності. На відміну від цього метод посилання на стандарти має значні переваги:

- законодавець може розраховувати на визнані рішення і не вкладати кошти у «повторний винахід колеса»;
- у цілому процес розроблення є надзвичайно рентабельним;
- основні характеристики процесу стандартизації - консенсус, відкритість, прозорість - забезпечують високий ступінь схвалення ТР;
- належні стандарти описують сучасний стан справ.

У випадку посилання з датою ТР міститься номер, назву і дату визначеного стандарту. У результаті лише ця версія стандарту може бути використана для цілей дотримання. Перевага цього методу виражена в його чіткості та високому ступені правової визначеності. Законодавець як «майстер процедури» вирішує, які характеристики є важливими для цілей регулювання. Користувачі регламентів точно знають, відповідність якому стандарту є обов'язковою. У випадку посилання без дати у ТР подається тільки номер і назва стандарту, не дата. Результат цього виду послання полягає у тому, що в будь-який час це буде завжди поточна версія стандарту, яка процитована для доповнення регламенту або демонстрації відповідності законним вимогам.

Метод показового посилання на стандарти - один із основних елементів європейського «Нового підходу» до гармонізації ТР, стандартів і процедур оцінювання відповідності. Згідно із цим підходом гармонізовані ТР, які є чинними для усіх держав - членів Європейського Союзу (ЄС), містять лише декілька «основоположних вимог», особливо щодо безпеки продукції і здоров'я споживачів.

Оцінення впливу регулювання (RIA) являє собою політичний інструмент для визначення та оцінення впливу запропонованого регулювання з урахуванням його вартості, вигод і негативних наслідків. Консультації з окремими потенційно зацікавленими сторонами складають важливий елемент кожної RIA. RIA забезпечує структуру для обговорення звітів, а результати обговорення/консультацій ураховуються у процесі RIA.

Сучасні технології у промисловому виробництві : матеріали науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів фак-ту технічних систем та енергоефективних технологій, м. Суми, 23-26 квітня 2013 р.: у 2-х ч. / Ред.кол.: О.Г. Гусак, В.Г. Євтухов. - Суми : СумДУ, 2013. - Ч.1. - С. 76-77.